

Esej pt.

Płaca minimalna w Polsce - ile nas to kosztuje?

Wyższa Szkoła Biznesu – National-Louis University

Sebastian Karwala
2007-11-08

Uwagi wstępne

Podpisane 26.08.2007 roku porozumienie między rządem a NSZZ "Solidarność" zakłada podniesienie płacy minimalnej od stycznia 2008 roku do kwoty 1126 PLN brutto, co ma stanowić 40% przewidywanego przeciętnego wynagrodzenia w roku 2008. Wołą liderów NSZZ "Solidarność", która jest poparta wołą polityczną obecnego rządu, jest jej dalsze podniesienie do roku 2010 do 50% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia¹. Niniejszy esej jest próbą odpowiedzi na pytanie jak obecność płacy minimalnej i jej ciągłe zwiększanie wpływa na polską gospodarkę.

Słów kilka o płacy minimalnej

Płaca minimalna w Polsce ustalana jest na drodze prawnej. Jest to najniższa z możliwych płac jaką osoba zatrudniona w Polsce może uzyskać za świadczoną przez siebie pracę. Obecnie wynosi ona 936 PLN brutto² miesięcznie, co stanowi około 35% przeciętnego wynagrodzenia (dalej pw). Istnieje ona także w większości krajów Unii Europejskiej (w większości przypadków jest to ok. 40% pw) i USA (35% pw)³.

Zasadniczo, płaca minimalna pełni rolę ochronną najmniej zarabiających ludzi. Chroni ona przed wyzyskiem ze strony osób ich zatrudniających. Jest to jeden z najważniejszych elementów państwa socjalnego. Niestety, jej obecność (a właściwie jej wysokość) z holistycznego punktu widzenia jest szkodliwa dla polskiej gospodarki.

1. Stanowi barierę dla pracodawców

Zbyt wysoka płaca minimalna przyczynia się do podniesienia kosztów działalności tych firm, które zatrudniają osoby nisko wykwalifikowane lub osoby z niewielkim doświadczeniem. Ponadto dotyczy to firm, które zatrudniają pracowników z płacą minimalną, ale rekompensują to swoim pracownikom w postaci różnych dodatków finansowych. Ma to na celu redukcję kosztów idących na składki do ZUS Funduszu Pracy i Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, które stanowią w sumie około 45%⁴ płacy netto. Wzrost o 190 PLN płacy minimalnej może przyczynić się do tego, że firmę nie będzie stać na obecnie zatrudnianych pracowników, nie mówiąc już o zatrudnianiu nowych. Pochodną tego problemu jest bezrobocie. Do tego dochodzi widmo bankructwa firm, które

¹ Wójcikowski R., *Minimalna płaca - maksymalny fiskalizm*, <http://www.money.pl/archiwum/felieton/arttykul/wojcikowski;minimalna;placa;-maksymalny;fiskalizm.185.0.261561.html#>, 15.10.2007.

² Serwis ZUS, *Aktualne stawki ZUS*, <http://www.zus.pl/default.asp?p=1&id=24>, 16.10.2007.

³ Lipiński, S., *Planowany jest wzrost płacy minimalnej*, http://www.nbportal.pl/pl/ng/bloki/gospodarka/placa_minimalna_bezrobocie_maksymalne, 16.10.2007.

⁴ Serwis ZUS, *Składki*, <http://www.zus.pl/default.asp?p=1&id=35>, 16.10.2007.

zatrudniają głównie mało wykwalifikowany personel. Skala tego zjawiska zależy będzie od wielkości podniesienia stopy minimalnej.

2. Przyczynia się do bezrobocia

Zbyt wysoka płaca minimalna może stanowić barierę dla osób nisko wykwalifikowanych i tych szukających pracę po raz pierwszy. Głównym powodem są zbyt wysokie obciążenia finansowe pracodawcy w porównaniu z tym, co może mu zaoferować potencjalny pracownik. Firmę nie będzie stać na zatrudnienie pracownika, nawet jeśli będzie go potrzebowała.

Efekt jest podobny, gdy płaca minimalna wzrośnie, a pracownicy do tej pory otrzymywali płacę minimalną. Może okazać się, że jej wzrost będzie zbyt wysoki, co w konsekwencji może przyczynić się do zwolnienia pracowników przez firmę. Może to dotyczyć ca 5%⁵ osób, które otrzymują pensję minimalną. W obu przypadkach nieodpowiednio wysoka płaca minimalna może przyczynić się do bezrobocia. Najbezpieczniejszym rozwiązaniem byłoby zniesienie płacy minimalnej i zdanie się na mechanizmy rynku. Według badań prowadzonych w USA i Nowej Zelandii podniesienie płacy minimalnej o 10% skutkuje zmniejszeniem zatrudnienia wśród osób najmniej zarabiających o 3-4%⁶. Zmniejszenie zatrudnienia będące „sztucznie wymuszone” przez płacę minimalną zmniejsza produktywność gospodarki. Tym bardziej, że praca jest czynnikiem produkcji najczęściej wykorzystywanym do mierzenia produktywności.

3. Uszczerbek dla budżetu

Trudno wyliczyć dokładne koszty, jakie będą się wiązały z podniesieniem płacy minimalnej. MPIPS ustaliła, że mogą one wynieść około 163 mln PLN w skali roku z tytułu niektórych wynagrodzeń i świadczeń, których wysokość jest pochodną minimalnego wynagrodzenia⁷. Jak wymienia Dziennik Zachodni dodatkowe koszty generowane będą przez m.in. *dofinansowanie wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych, składkę na ubezpieczenie społeczne żołnierzy niezawodowych i wypłacane im odprawy w razie zwolnienia ze służby*⁸. Według byłego wicepremiera – Piotra Kołodziejczyka - wzrost płacy minimalnej o 10 zł kosztuje rocznie budżet państwa około 60 mln zł⁹.

⁵ Ibidem.

⁶ T. Cukiernik, Czy podnieść płacę minimalną?, http://www.google.pl/search?q=Czy+podnie%C5%9B%C4%87+p%C5%82ac%C4%99+minimaln%C4%85%3F&sourceid=navclient-ff&ie=UTF-8&rlz=1B3GGGL_plPL223PL224, 16.10.2007.

⁷ B. Sypuła, *Na podwyżce płacy minimalnej może zyskać 400 tysięcy osób zatrudnionych w polskich firmach*, in: Dziennik Zachodni, 13.08.2007

⁸ Ibidem.

⁹ Cytat za: B. Sypuła: *Płaca minimalna będzie wyższa od 1 stycznia o kilkadziesiąt złotych*, in: Dziennik Zachodni, <http://www.bankier.pl/wiadomosc/Placa-minimalna-bedzie-wyzsza-od-1-stycznia-o-kilkadziesiat-zlotych-1481134.html>, 05.11.2007.

Ponadto należy jeszcze wziąć możliwe bankructwa czy wzrost bezrobocia, o którym pisałem powyżej. Poza kosztem finansowym (mniejsze podatki, wzrost liczby zasiłków) można spodziewać się wysokich kosztów społecznych tej decyzji.

Uwagi końcowe

Obecność płacy minimalnej w Polsce i jej ciągłe podwyższanie nie uwzględniające wydajności pracy i generalnej sytuacji ekonomicznej kraju są szkodliwe. Ponadto, wysoka płaca minimalna będzie miała negatywne przełożenie na zatrudnienie. Przedsiębiorstwa obciążone taką stawką będą poszukiwać sposobu na redukcję kosztów pracy. Jednym z takich sposobów może być przeniesienie działalności do innego kraju bądź redukcja zatrudnienia. Działania te miałyby jednak niekorzystne konsekwencje społeczne i gospodarcze.

Podsumowując, powinno się pozwolić mechanizmom popytu i podaży decydować o najniższej płacy. Tak więc nie sztuczne regulacje są w stanie pozytywnie wpłynąć na generalny obraz osób zatrudnionych, a raczej podniesienie wydajności pracy i przyływ kapitału do Polski.

Bibliografia

1. Cukiernik T., Czy podnieść płacę minimalną?, http://www.google.pl/search?q=Czy+podnie%C5%9B%C4%87+p%C5%82ac%C4%99+minimaln%C4%85%3F&sourceid=navclient-ff&ie=UTF-8&rlz=1B3GGGL_pPL223PL224, 16.10.2007.
2. Lipiński, S., *Planowany jest wzrost płacy minimalnej*, http://www.nbportal.pl/pl/np/bloki/gospodarka/placa_minimalna_bezrobocie_maksymalne, 16.10.2007.
3. Serwis ZUS, *Aktualne stawki ZUS*, <http://www.zus.pl/default.asp?p=1&id=24>, 16.10.2007.
4. Serwis ZUS, *Składki*, <http://www.zus.pl/default.asp?p=1&id=35>, 16.10.2007.
5. Sypuła B., *Na podwyżce płacy minimalnej może zyskać 400 tysięcy osób zatrudnionych w polskich firmach*, in: Dziennik Zachodni, 13.08.2007.
6. Sypuła B., *Płaca minimalna będzie wyższa od 1 stycznia o kilkadziesiąt złotych*, in: Dziennik Zachodni, <http://www.bankier.pl/wiadomosc/Placa-minimalna-bedzie-wyzsza-od-1-stycznia-o-kilkadziesiat-zlotych-1481134.html>, 05.11.2007.
7. Wójcikowski R., *Minimalna płaca - maksymalny fiskalizm*, <http://www.money.pl/archiwum/felieton/arttykul/wojcikowski;minimalna;placa;-;maksymalny;fiskalizm,185,0,261561.html#>, 15.10.2007.